

DR. J. KOFFLER.

Prof. Dr. Adolf Chybiński

Nazwisko to jest dla nas istotnie i nierozzerwalnie związane z pojęciem muzykologii. A raczej przeciwnie: jeżeli gdziekolwiek w Polsce mowa jest o muzykologii, nazwisko Prof. Dr. Chybińskiego pojawia się bezwiednie i służy jakoby objaśnienie dla tej mistycznie obcem słowem nazwanej wiedzy. Tak są ściśle ze sobą złączone, że dla Polaka jedno bez drugiego niełatwo się daje pojąć.

Chcąc więc omówić osobistość Prof. Dr. Chybińskiego, muszę wprzód wytłumaczyć: czym jest i do czego służy muzykologia.

Mianem tem oznaczamy naukowy sposób traktowania historii muzyki, przy pomocy wszelkich ścisłych nauk pomocniczych. Uczy nas muzykologia, czym muzyka jest w rzeczywistości, co ona wyraża i jak ona to najlepiej wyrazić może.

Każdy muzyczny system: czy to estetyczny, czy nawet tylko techniczny, jest i musi być bezwartościowym, o ile nie opiera się na przesłankach ściśle naukowych i historycznych, a więc na rezultatach muzykologii.

Ona bowiem szuka i znajduje istotne, odwieczne i niezmiennie prawa, którym podlega sztuka muzyczna. Nie tylko muzyka od Bacha do Wagnera, lecz też ta od czasów starożytnych Greków i Indów, aż do tej muzyki, której nie napisano jeszcze.

Bo muzyka każdej, nawet najstarszej minionej epoki, była dla słuchających współczesnych nie mniej wyrazem i namiętnością, podobnie jak nią jest muzyka dzisiejsza dla nas.

Lecz środki wyrażania się w muzyce zmieniają się z biegiem czasu, podobnie jak środki wystawiania się mowy ludzkiej. W muzyce zmiany te odbywają się szybciej i czulej, niż się to dzieje w potocznej mowie codziennego życia.

Zrozumienie tych wiecznych i ciągłych, zewnętrznych zmian niezmienną i niezmienną istotą sztuki muzycznej uczy nas muzykologia.

Co na tem polu Prof. Dr. Adolf Chybiński zdziałał i działa, nie da się opisać w ramach tego artykułu.

Dzieło jego przebogate, jest wprawdzie nieznanem szerokiej masie niefachowców, lecz znaczenie jego jest olbrzymie, bo rozjaśnia ostatecznie ukryte głębie rozwoju naszej polskiej muzyki. Dzieło to niezależne od prądów czasu, o wartościach wiecznych, jest **reprezentatywnem nie tylko dla jego twórcy, lecz i dla całego naszego narodu**. Każda nowa książka, każda nowa praca jego pióra jest bezwzględnie wzbogaceniem wiedzy muzycznej i duchowego skarbu narodowego.

Dla nas [muzyków praktycznych i twórczych i od twórczych — wymieniam tylko jeden czyn, jedno dzieło, którem zaskarbił sobie niezniszczalne zasługi i które wywarło ważny i nieoceniony wpływ na kompozytorską twórczość polską — jest to **odkrycie i zbadanie muzyki Podhala**. Temsamem stał

i najofiarniejszym organizatorem na tem polu. Prawie że z niczego stworzył w stosunkowo bardzo krótkim czasie wytrwałą i niezmordowaną energią wspomniany już Instytut Muzykologiczny, z jedyną swego rodzaju w Polsce nieocenioną biblioteką i archiwum.

Prof. Dr. Adolf Chybiński stoi przed nami nie tylko jako genialny uczony, lecz zarazem jako mąż ofiarny i pomocny, dla uczniów ojcowsko dobry i usłużny radą i czynem.

Razem wzięwszy: **nieocenione dzieła i czyny, nieskazitelny idealizm i charakter** — jest to wielki człowiek, twórca wielkich i rzecznych wartości.

się on nauczycielem i doradcą całego młodego pokolenia twórców muzycznych. Stał się twórcą i kształcicielem nowej kultury narodowej na podstawach pra-ludowych. Zamienił historyczną sondę, na jej ster.

Jako kierownik stworzonego przez niego Instytutu Muzykologicznego przy Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie nie ogranicza się Prof. Dr. Chybiński do wykształcenia dobrych historyków i teoretyków, lecz wskazuje uczniom swym drogę, która prowadzi z martwej, niemej filologii, do artystycznego przeżycia; buduje most między historycznymi świadomościami i teoretycznymi umiejętnościami, a praktyczną pracą, estetyczną radością wewnętrznego słyszenia i odczuwania.

Ścisły badacz i kształciciel młodzieży, jakoteż całego polskiego środowiska muzycznego, jest najlepszym

Daty biograficzne i bibliograficzne.

Chybiński Adolf Eustachy,

urodzony w Krakowie 29 marca 1880 r. Tamże ukończył gimnazjum (1898) oraz odbył studia uniwersyteckie w zakresie filologii klasycznej i germanistycznej, kształcąc się równocześnie w muzyce i jej teorii, głównie pod kier. Jana Drozdowskiego. W r. 1902 wyjeżdża do Monachjum, gdzie po krótkim pobycie w kraju osiada z małemi przerwami do r. 1912. Odbywa studia filologii klasycznej (u prof. Christa, I. Müllera, E. Wölfflina i Krummbachera) i germanistycznej (u prof. Paula i Munkera), filozofii (u prof. Lipssa i Hertlinga), historii sztuki (u prof. Volla i Riehla), oraz przede wszystkim muzykologii (u prof. Sandbergera i Kroyera), nadto kształci się w kompozycji u prof. L. Thuillego (1905—1907). W r. 1908 osiąga stopień doktora filozofii z zakresu muzykologii na podstawie pracy „Beiträge zur Geschichte des Taktschlagens“ (wyd. w r. 1912 w Lipsku u Breitkopfa i Härtla). Weześnie rozpoczyna badania nad historią i etnografią muzyki polskiej, zbierając materiały po bibliotekach zagranicznych i polskich, wśród kilkorazowych powrotów do kraju. Prace swe z tego zakresu ogłasza w pismach zagranicznych i polskich. W r. 1912 z inicjatywy wydziału filozoficznego uniwersytetu lwowskiego habilituje się na tymże uniwersytecie (habilitacji dokonał prof. Adler z uniwersytetu wiedeńskiego) jako docent muzykologii i odrazu czyni starania o stworzenie Instytutu muzykologicznego na uniwersytecie we Lwowie, uwieńczony w r. 1913 za poparciem Senatu akademickiego założeniem tej instytucji, najstarszej w swym rodzaju na uniwersytetach polskich. W r. 1917 zostaje profesorem nadzwyczajnym, w r. 1920 zwyczajnym. W r. 1916 powołano go Konserwatorium muzyczne we Lwowie na profesora historii muzyki, harmonii i kontrapunktu, na którym to stanowisku pozostaje do dnia dzisiejszego, ograniczając się do wykładania harmonii. W tym samym czasie zostaje członkiem komisji państwowej egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli mu-

zyki, Jest czynnym członkiem Naukowego Towarzystwa we Lwowie, członkiem Komisji etnograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie, członkiem Państwowej Rady Sztuki, członkiem Kuratorium Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem, członkiem dyrektorjum „Towarzystwa im. Henryka Schützta” w Dreźnie, współredaktorem czasopism „Lud”, „Wierchy”, „Muzyka” itd.

Jako pedagog uniwersytecki rozwija działalność w kierunku szerokiego rozbudowy swego Instytutu muzykologicznego i w kierunku kształcenia pracowników w zakresie muzykologii. Z jego uczniów znani są jako muzykologowie: Dr. Bronisława Wójcikówna, X. Dr. Hieronim Feicht, Dr. Marja Szczepańska, obecna asystentka Instytutu muzykologicznego Uniwersytetu lwowskiego, Stefanja Łobaczewska i i.

Jako muzykolog prowadzi swe badania w dwóch kierunkach: historii muzyki polskiej i etnologii, uwzględniając w szerokiej mierze badania archiwalne celem zrekonstruowania historii kultury muzycznej w Polsce. Etnologję muzyczną w Polsce wprowadził na tory naukowe, jak również badania nad instrumentami muzycznymi. Dla celów wydania dawnej muzyki polskiej zgromadził bogate materiały, znajdujące się obecnie w Instytucie muzykologicznym we Lwowie, posiadającym największą w Polsce bibliotekę muzyczną, zbiory fotograficznych zdjęć z rękopisów i druków, także rękopisy muzyczne od XII—XVIII wieku, służące za materiał do ćwiczeń seminarjalnych, nie szczędząc własnych funduszy, gdy idzie o pracę naukową studentów.

Prace z zakresu historii muzyki: „Bogarodzica pod względem historyczno-muzycznym” (Kraków 1907), „Stosunek muzyki polskiej do zachodniej w XV i XVI wieku” (Kraków 1909), „Zur Geschichte des Taktschlagens in der Mensuralepoche” (w „Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft”, Lipsk), „Die polnische Musik und Musikkultur in ihren Beziehungen zu Deutschland” (tamże), „Die deutschen Musiktheoretiker des XVI—XVIII Jahrhunderts und die polnische Musik” (w „Zeitschrift der Internationalen Musikgesellschaft”, Lipsk), „Die polnische mehrstimmige Musik des XVI Jahrhunderts” (w „Riemann-Festschrift”, Lipsk 1910), „Tabulatura organowa Jana z Lublina”, 1540 (w „Kwartalniku muzycznym”, Warszawa 1911—1914; druk tej pracy, która w odbicie książkowej miała wynosić dwa bardzo obszerne tomy, przerwały czasu wojenne), „Materiały do dziejów król. kapeli rorantystów na Wawelu, Część I” (Kraków 1910) druga część tej pracy ukazała się w „Przeglądzie muzycznym”, Warszawa 1911), „Nowe materiały do dziejów król. kapeli rorantystów” (w „Księdze pamiątkowej ku czci Oswalda Balcera”, Lwów 1925, odbitka), „Teoria mensuralna w polskiej literaturze muzycznej z I połowy XVI wieku” (Kraków 1911, Akademia Umiejętności), „Ze studiów nad polską muzyką wielogłosową wokalną w XVI wieku” (w „Przeglądzie muzycznym”, Warszawa), „Z dziejów muzyki krakowskiej” (o kapeli jezuickiej, w „Kwartalniku muzycznym”, Warszawa 1913), „O nieznanym zbiorze polskich tańców z r. 1662” (tamże).

W nowszych czasach ukazał się szereg monografii w czasopismach muzycznych: w „Przeglądzie Muzycznym” (1925—27): „O kilku domniemanych, znanych i nieznanych kompozytorach polskich XVII i XVIII wieku”, „Daniel Fierszewicz”, „Mikołaj z Chrzanowa”, „O kulcie Palestriny w dawnym Krakowie”, „Stanisław Sylwester Szarzyński”, „Od Fierszewicza do Gorczyckiego”, „Jacek Różycki”, „Ze staropolskich kantyczek”, „Muzycy włoscy w kapelach katedralnych krakowskich, 1619—1657” (w „Muzyce Kościelnej”), „Luźne notatki o staropolskich organach, organistrach i organistach”, „Grzegorz Gerwazy Gorczycki na czele kapeli krakowskiej katedralnej, 1698—1734” w „Hosanna”), „Do historii muzyki w klasztorze tyńckim” i „Z muzycznej przeszłości Krosna” (w „Śpiewaku”, Katowice 1927), „Aleksander Władysław Leszczyński, 1616—1680” (w „Wiadomościach muzycznych”, Warszawa 1925—26), „Przyczynki do historii krakowskiej kultury muzycznej w 17 i 18 wieku”, nadto sporo prac o najnowszej muzyce polskiej, z których wymieniamy wydanie korespondencji M. Karłowicza w roczniku „Wierchy” (1925) i w „Muzyce” (1926), oraz liczne artykuły o polskich kompozytorach nowszych w przedwojennych miesięcznikach polskich i zagranicznych („Sfinks”, „Die Musik” itd.). — Prace etnograficzne: „O metodach zbierania i porządkowania melodyj ludowych” (Lwów 1907), „O organizację pracy nad melodiami ludowymi” (w kwartalniku „Lud”, Lwów 1922), „Wskazówki zbierania melodyj ludowych” (w „Przeglądzie Muzycznym”, Poznań 1925 i odbitka), „Instrumenty muzyczne ludu polskiego na Podhalu” (Kraków 1924, Akademia Umiejętności), „Dzwony pasterskie ludu polskiego na Podhalu” (Kraków 1925, Akademia Umiejętności), nadto szereg artykułów o muzyce Podhalan w różnych czasopismach („Wierchy”, „Muzyka” itp.).

Wielka ilość monografii o staropolskiej muzyce, opartych na źródłowych badaniach jest przygotowaniem do wydania pierwszego tomu „Historji muzyki w Polsce” i „Słownika muzyków polskich do początków XIX wieku”. W opracowaniu znajduje się publikacja „Melodie wokalne i instrumentalne ludu polskiego na Podhalu”, poprzedzona szeregiem studiów o tych melodjach.